Asia: Haapaveden Haaponevan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelma (POPELY/822/2024)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Nordic Generation Oy suunnittelee 6–7 tuulivoimalan Haaponevan tuulivoimahanketta Haapaveden kaupungin alueelle. Voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m. Hankealueen pinta-ala on n. 835 ha. Alue on pääosin entistä turvetuotantoaluetta, joka on otettu viljelykäyttöön. Alueella on myös mäntyvaltaista talousmetsää ojitetulla, suovaltaisella metsänpohjalla. Sähkönsiirron osalta suunnitellaan johdonvarsiliityntää Elenian 110 kV:n voimajohtoon hankealueen itäosassa.

2 Lausunto

Pyydettynä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeessa suunnitellaan toteuttavaksi Natura-arviointi (Haapaveden lintuvedet ja -suot), lintujen muutonseurannat (2024–2025), metsäkanalintuselvitys (2024), pesimälinnustoselvitys (2024).

Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin selostuksessa tehtävien tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Luke huomauttaa, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa.

Hankealueen läheisyyteen sijoittuu metsäpeuran kannalta merkittävistä Natura-alueista Hirvineva (n. 8 km) ja Haapaveden lintuvedet ja suot (lähimmillään n. 700 m). On hyvä huomioida, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta ja nämä mainitut Natura-alueet kuuluvat tähän päivitykseen (Uusi päivitetty aineisto on odottamassa käsittelyä Lajitieto.fi tietokannassa: Julkaisematon Natura2000 alueiden päivitys – metsäpeura, (Lajitieto.fi).

YVA-ohjelman mukaan hankealue sijaitsee Suomenselän metsäpeurapopulaation reuna-alueella, ja alue ei ole metsäpeuran elinaluetta.

Luke huomauttaa, että hankealueeseen rajautuvan Sikokankaan hankkeen

luontoselvityksissä on tehty havaintoja sekä aikuisista että vasoista vaatimien kanssa heinäkuussa 2023. Luke huomauttaa, että tehdyt havainnot ovat linjassa sen kanssa, että hankealueella ja sen läheisyydessä on Luonnonvarakeskuksen vasallisten vaadinten elinympäristöjen ennusteen mukaisia erittäin hyvin vasallisille vaatimille sopivia elinympäristöjä (luonnonvaratieto.luke.fi).

Metsäpeuran osalta tulee huomiota kiinnittää kokonaisvaikutusten arviointiin varovaisuusperiaate huomioiden. Tällä hetkellä tuulivoimaa suunnitellaan siten, että se kattaa alueen Natura-verkoston väliin jäävän tilan. Suunnittelun tila ei ole tällä hetkellä metsäpeuran kannalta kokonaiskestävä.

Metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke (ks. Skarin ym. 2018 ja Tolvanen ym. 2023). Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamasta teitä, sähkölinjoja tai muuta infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Mitä enemmän alueella tai sen välittömässä läheisyydessä (5 km) säteellä on erilaisia lineaari- tai muita rakenteita, sitä enemmän luonnontilainen alue ja sen laatu metsäpeuran elinympäristönä heikkenee (esim. Wittmer ym. 2007, Whittington ym. 2011 ja anon. raportti 2022).

Hankkeen vaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida, että yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Luke huomauttaa myös, että Natura2000 alueiden läheisyyteen sijoittuvassa tuulivoimarakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin herkkiin lajeihin, joiden tilankäyttö on laajaa ja/tai joiden laadukkaista elinympäristöistä on Suomessa puute.

Mahdollisia yhteisvaikutuksia tarkastellaan hankkeeseen rajautuvan Sikokankaan hankkeen osalta. Ohjelman mukaan hankkeella ei arvioida olevan yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa etäisyyden vuoksi.

Haaponevan hankkeeseen rajautuvan Sikokankaan YVA-ohjelman mukaan hankealueen ympäristössä on (n. 38 km säteellä) on yli 30 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta, joista useat rajautuvat toisiinsa ja muodostava laajoja tuulivoima-alueita. Näistä kaksi Matkanivan (3 voimalaa) ja Sikokankaan (38 voimalaa) hankkeet rajautuvat toisiinsa ja muodostavat yhtenäisen tuulivoima-alueen.

Luke näkee, että suunniteltu yhteisvaikutusten arviointi vain rajautuvan hankkeen (Sikokangas) kanssa on riittämätön. Tämän hankkeen selostusvaiheessa tulee kiinnittää erityisesti huomiota juurikin hankkeen yhteisvaikutuksiin. Direktiivilajien asuttamilla alueilla on otettava huomioon muun tuulivoima- ja uusiutuvan energian rakentamisen ja maankäytön yhteisvaikutus kaikkien kyseisten lajien elinmahdollisuuksien muutoksiin.

Luke huomauttaa, että osalla lajeista tämä mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille (esim. suurpedot, metsäpeura) ja lajin esiintymisalueille suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Pintavesistöjen kannalta on olennaista suunnitella hankkeen työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin. Yhteisvaikutuksia tarkastellessa tulee huomioida, että jokivesistössä vesistöön

päätyvä kuormitus vaikuttaa veden laatuun kuormituspisteestä alavirtaan päin koko joen matkalla, toki laimentuen virtaaman kasvaessa.

3 Lausunnon tiivistelmä

Metsäpeuran osalta tulee huomiota kiinnittää kokonaisvaikutusten arviointiin varovaisuusperiaate huomioiden. On tärkeää huomioida läheiset Natura-alueet riistalajien elinympäristönä ja sitä myötä tulee kiinnittää huomiota riittäviin suojaetäisyyksiin (metsäpeuran osalta on n. 5 km). Selostusvaiheessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Lisäksi on tärkeää keskittyä ekologisten yhteyksien säilyttämiseen. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot ja metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Pintavesistöjen kannalta on olennaista suunnitella hankkeen työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin. Yhteisvaikutuksia tarkastellessa tulee huomioida, että jokivesistössä vesistöön päätyvä kuormitus vaikuttaa veden laatuun kuormituspisteestä alavirtaan päin koko joen matkalla, toki laimentuen virtaaman kasvaessa.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 18.12.2024 klo 13:41:59.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: